

Sygn. akt I ACa 1384/11

Sygn. akt I ACa 1384/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Lidia Sularzycka

Sędzia SA – Bogdan Świerczakowski

Sędzia SO del. – Jacek Sadowski /spr./

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa I. T. (1) i Z. H.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi(...). W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódek

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 kwietnia 2011 r. sygn. akt I C 166/10

1. oddala apelację,

2. zasądza od I. T. (1) i Z. H. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwoty po 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt I ACa 1384/11

UZASADNIENIE

Powódki I. T. (1) i Z. H. wniosły o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Prezydenta(...). W., kwoty 30.000.000,00 zł z tytułu odszkodowania za przejęcie na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości nr hip. (...), położonej przy ul. (...) (obecnie(...)) w W.. W toku procesu powódki sprecyzowały wysokość dochodzonego pozwym żądania wnosząc o zasądzenie od pozwanego odszkodowania w częściach odpowiadających ich udziałom w utraconej kamienicy przy ul. (...), to jest po 5.625.000,00 zł na rzecz każdej z powódek. Ponadto wniosły by w niniejszym postępowaniu sąd przyznał spadkobiercom Z. C. (1) prawo własności czasowej (obecnie użytkowania wieczystego) do gruntu pod kamienicą przy ul. (...). Natomiast w piśmie procesowym z dnia 2 marca 2011r powódka I. T. (2) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 30.000.000 zł. z odsetkami ustawowymi od dnia 9 lutego 2010r. do dnia zapłaty. Pozwany Skarb Państwa - Prezydent(...).W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił wniesione w tej sprawie powództwo i nie obciążył powódek obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą wydanego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji.

Nieruchomość, stanowiąca podstawę wniesionego w tej sprawie powództwa odszkodowawczego, położona jest w W. przy ul. (...) (obecnie(...)) i znajduje się na terenie objętym działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...). Z dniem wejścia w życie dekretu, to jest w dniu 21 listopada 1945 r., nieruchomość ta, stosownie do treści art. 1 dekretu przeszła na własność gminy(...) W., a następnie na własność Skarbu Państwa – na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 20.03.1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej. Decyzją z dnia 2 maja 1952 roku (nr(...)) Prezydium Rady Narodowej(...) W. orzekło m.in. na podstawie art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 r.

o odmowie ustanowienia przyznania własności czasowej do gruntu przedmiotowej nieruchomości i jednocześnie stwierdziło, że znajdujące się na tym gruncie budynki przechodzą na własność Skarbu Państwa. W dniu 25 lipca 2008 r. powódka I. T. (1) zwróciła się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego o unieważnienie decyzji Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 2 maja 1952 r. dotyczącej odmowy ustanowienia własności czasowej do gruntu położonego przy ul. (...), obecnie (...). Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. w dniu 22 października 2009 r. (sprawa nr (...)) stwierdziło na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 kpa nieważność orzeczenia Prezydium Rady Narodowej z dnia 2 maja 1952 r. W uzasadnieniu Kolegium wskazało, że orzeczenie Prezydium wydane zostało pomimo braku wniosku o przyznanie własności czasowej. Wydane więc zostało na podstawie nieistniejącego wniosku dekretowego, a zatem bez podstaw prawnych. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia SKO wskazano również, że pomimo usunięcia z obrotu prawnego orzeczenia Prezydium Rady Narodowej z dnia 2 maja 1952 r. nie następuje skutek przewidziany w art. 5 dekretu (...) – własność budynku nie powraca do dawnych właścicieli. Nie został bowiem złożony w stosunku do nieruchomości, na której znajduje się ten budynek, wniosek dekretowy. W dniu 10 grudnia 2009 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze, na skutek wniosku pełnomocnika powódek na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 kpa utrzymało w mocy decyzję SKO z dnia 22 października 2009 r., nr (...).

Właścicielem nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) (obecnie ul. (...)) na mocy aktu kupna z dnia 15 maja 1939 r. była Z. C. (1). Z postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa z dnia 20.02.1991 r. sygn. akt 1 Ns 424/90 wynika, że spadkobiercami po I. C. są: córka E. R. i wnuki I. T. (1), Z. C. (2) oraz Z. S.. Postanowieniem z dnia 11 maja 2006 r. w sprawie I Ns 1016/05 Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa stwierdził, że spadek po E. A. R. (1) na podstawie ustawy nabyli jej mąż M. R. (1) oraz synowie K. M. R. i A. N. R.. Następnie postanowieniem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w sprawie II Ns 637/06 z dnia 14 maja 2008 r. stwierdzono, że spadek po M. R. (1) nabyli żona E. M. i synowie: A. R. (2) i K. R., natomiast spadek po A. R. (2) nabył syn M. R. (2). Postanowieniem z dnia 18.09.2008 w sprawie o sygn. akt I Ns 205/08 Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa stwierdził, że spadek po Z. C. (2) nabyły: żona M. C. oraz siostry I. T. (1) i Z. H..

Sąd okręgowy uznał, że wniesione w tej sprawie powództwo odszkodowawcze jest niezasadne albowiem powódki nie wykazały zaistnienia po ich stronie szkody na skutek nieważnej decyzji administracyjnej z dnia 2 maja 1952 r., ani adekwatnego związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy tą decyzją a wskazywaną przez powódki szkodą. Jak wskazał sąd okręgowy, stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 2 maja 1952 roku spowodowałoby konieczność ponownego rozpoznania wniosku o przyznanie prawa własności czasowej (obecnie użytkowania wieczystego) w sytuacji, gdyby wniosek dekretowy inicjujący postępowanie administracyjne został przez uprawnione podmioty skutecznie złożony. Dopiero wydanie odmownej, ostatecznej decyzji w tym przedmiocie, mogłoby powodować powstanie roszczenia odszkodowawczego. W takiej sytuacji wiadomym byłoby, jaki jest uszczerbek majątkowy powódek i możliwe byłoby ustalenie wysokości szkody, jaka została wyrządzona w związku z taką decyzją oraz czy szkoda pozostaje w normalnym związku przyczynowym z decyzją dotkniętą wadą. Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż na obecnym etapie postępowania nie można przyjąć, że powódki poniosły szkodę polegającą na nieustanowieniu prawa własności czasowej do przedmiotowej nieruchomości, skoro wniosek o jej ustanowienie nie został złożony. Podkreślił, że niezłożenie przez osobę uprawnioną w określonym przez przepis terminie wniosku o przyznanie prawa

własności czasowej do gruntu powodowało z upływem tego terminu przejście na własność najpierw gminy(...)W., a następnie na własność Skarbu Państwa, budynku mieszczącego się na tym gruncie.

Od wydanego wyroku apelację złożyły powódki zaskarżając wyrok sądu pierwszej instancji w części oddalającej roszczenie odszkodowawcze i wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w tym zakresie. Skarżące zarzuciły sądowi pierwszej instancji niezastosowanie art. 417¹ §2 k.c. w związku z art. 215 ustawy o gospodarstwie nieruchomościami

z dnia 21 sierpnia 1997r. oraz uwzględnienie argumentacji pozwanego Skarbu Państwa, że szkoda wyrządzona powódkom nie została wykazana. W szczególności skarżące podniosły, że przepis art. 215 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie uzależnia przyznania odszkodowania od złożenia, bądź nie złożenia wniosku w trybie dekretu (...). Ponadto skarżące podniosły, że stwierdzenie nieważności decyzji Prezydium Rady Narodowej z

z dnia 2 maja 1952 roku nastąpiło ze skutkiem ex tunc, co oznacza, że wniosek dekretowy nie został nigdy rozpoznany, zatem zgodnie z art. 5 dekretu budynki ponownie stają się własnością poprzednich właścicieli lub ich następców prawnych. Skarżące wskazały, że w postępowaniu tym wnoszą o odszkodowanie za bezprawne przewłaszczenie kamienicy przy ul. (...) (dawniej(...)) na podstawie orzeczenia administracyjnego z dnia 2 maja 1952 r., które wydane zostało z rażącym naruszeniem prawa.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja skarżących jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, że zarówno wbrew stanowisku skarżących, jak i sądu pierwszej instancji, ocena zgłoszonych w tej sprawie roszczeń odszkodowawczych powinna być dokonana na gruncie art. 160 k.p.a. Przepis ten, uchylony został z dniem 1 września 2004 r. ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 162, poz. 1692). Jednakże zgodnie z art. 5 ust. 2 tej ustawy, do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, w tym art. 160 k.p.a. Wykładnia art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. ostatecznie dokonana została w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10. Zgodnie z tą uchwałą, jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna, stanowiąca źródło szkody, wydana została przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., a więc przed dniem 1 września 2004 r., do odpowiedzialności odszkodowawczej ma zastosowanie art. 160 § 1, 2 i 3 k.p.a., niezależnie od daty wydania ostatecznej decyzji nadzorczej.

W rozpoznawanej sprawie wadliwa decyzja administracyjna, stanowiąca podstawę wniesionego powództwa odszkodowawczego, wydana została przez Prezydium Rady Narodowej(...) W. w dniu 2 maja 1952 roku. Tym samym odpowiedzialność Skarbu Państwa za ewentualne szkody wynikające z tej decyzji powinna być rozważana na gruncie art. 160 k.p.a.

Zgodnie z art. 160 § 1 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Dodatkowo art. 160 § 2 k.p.a. wskazuje, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 k.c. Odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Tak więc przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej na gruncie art. 160 k.p.a. są:

1) wydanie decyzji administracyjnej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo wydanie decyzji co do której stwierdzono jej nieważność;

2) powstanie szkody w zakresie tak zwanej szkody rzeczywistej (damnum emergens);

3) istnienie adekwatnego związku przyczynowego (art. 361 § 1 k.c.) pomiędzy powstałą szkodą a wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej.

Podzielić należy stanowisko sądu pierwszej instancji co do braku podstaw do przyjęcia w tej sprawie, że na skutek wydania wadliwej decyzji administracyjnej z dnia 2 maja 1952 r. w majątku poprzedników prawnych powodów powstała szkoda pozostająca w adekwatnym związku przyczynowym z wydaną decyzją. Decyzją z dnia 2 maja 1952 r. Prezydium Rady Narodowej(...) W. odmówiło przyznania Z. C. (1) własności czasowej do nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Odmowę uzasadniono niezłożeniem wniosku o przyznanie własności czasowej (prawa wieczystej dzierżawy) w trybie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze(...). Z tej również przyczyny decyzja z dnia 2 maja 1952 r. uznana została za nieważną orzeczeniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 22 października 2009 r. W uzasadnieniu orzeczenia SKO wskazano, że decyzja z dnia 2 maja 1952 r. wydana została na podstawie nieistniejącego wniosku i tym samym wydana została bez podstawy prawnej. Z tych względów na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. stwierdzono jej nieważność.

W świetle powyższego nie można uznać, jak wywodzą skarżące, że decyzja z dnia 2 maja 1952 r. skutkowałą utratą przez ich poprzedników prawnych własności budynku posadowionego na nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Przejście własności budynku na rzecz gminy, a następnie Skarbu Państwa i tym samym utrata własności tego budynku przez dotychczasowych właścicieli, nastąpiła z mocy prawa z uwagi na bezskuteczny upływ terminu z art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. do złożenia wniosku o przyznanie prawa wieczystej dzierżawy (prawa zabudowy). Zgodnie z art. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. gmina(...) W. uzyskiwała z mocy prawa z dniem wejścia w życie dekretu jedynie własność gruntów na obszarze(...) W.. Natomiast budynki znajdujące się na tych gruntach stawały się przedmiotem odrębnej własności dotychczasowego właściciela. Zgodnie z art. 7 ust. 1 dekretu, dotychczasowy właściciel gruntu i jego następcy prawni, a także użytkownicy, byli uprawnieni do żądania, aby gmina przyznała im prawo wieczystej dzierżawy z czynszem symbolicznym lub prawa zabudowy za opłatą symboliczną (prawo własności czasowej, a następnie prawo użytkowania wieczystego). Dopiero w przypadku odmowy uwzględnienia wniosku o prawo do gruntu, budynki znajdujące się na gruncie przechodziły na własność gminy. Taki sam skutek wywoływało niezgłoszenie wniosku o przyznanie prawa wieczystej dzierżawy (prawa zabudowy) w terminie określonym w art. 7 ust. 1 dekretu. Termin ten jest terminem prawa materialnego, zaś jego upływ skutkuje wygaśnięciem uprawnienia dotychczasowego właściciela do zgłoszenia żądania (tak w szczególności uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 października 1996 r., OPK 19/96). Przyczyną utraty własności budynku przez poprzedników prawnych strony powodowej było więc niezłożenie wniosku w trybie art. 7 ust. 1 dekretu (...), nie zaś decyzja Prezydium Rady Narodowej z 2 maja 1952 r. Decyzja ta miała w istocie jedynie charakter deklaracyjny, to jest stwierdziła stan prawny wynikający z dekretu (...), który powstał na skutek niezgłoszenia przez uprawnionego wniosku o przyznanie prawa do gruntu. Z tych względów podzielić należy stanowisko sądu pierwszej instancji, że wskazywana przez powodów szkoda związana z utratą własności budynku przy ul. (...) w W. nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z decyzją administracyjną wydaną w dniu 2 maja 1952 r., której nieważność stwierdzono orzeczeniem Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 22 października 2009 r. Tym samym w świetle art. 160 k.p.a. brak było podstaw do uwzględnienia wniesionego w tej sprawie powództwa.

W złożonej apelacji strona powodowa wskazuje, że kopia złożonego w trybie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. wniosku o przyznanie własności czasowej została odnaleziona po śmierci brata powódki T. Z. C. w rodzinnym archiwum. W postępowaniu apelacyjnym złożona została kserokopia odnalezionego wniosku. Wbrew twierdzeniom skarżących okoliczność odnalezienia tego wniosku (ściślej: kopii wniosku) nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Wniosek ten, gdyby przyjąć, jak twierdzą skarżące, że został on faktycznie złożony przez Z. C. (1), nie był bowiem przedmiotem rozstrzygnięcia objętego decyzją z dnia 2 maja 1952 r. Decyzja ta wydana została z uwagi na brak wniosku dekretowego osoby uprawnionej. W efekcie więc uznać należałoby, gdyby uwzględnić twierdzenia powódek co do złożenia tego wniosku, że wniosek ten nie został przez organy administracyjnej dotychczas rozpoznany. Skutkowałoby to pozostaniem własności budynku przy jego dotychczasowych właścicielach (art. 5 dekretu (...)) i brakiem szkody związanej z utratą własności tego budynku. W efekcie żądanie odszkodowania za utracony budynek przed rozpoznaniem wniosku dekretowego byłoby żądaniem co najmniej przedwczesnym. Na marginesie jedynie

wskazać należy, że twierdzenia skarżących są w tym zakresie niespójne. Powódki bowiem przed sądem pierwszej instancji utrzymywały, że wniosek dekretowy co do nieruchomości przy u.(...) w W. nigdy nie został złożony (pism procesowe z 27 czerwca 2010 r.: k. 103-104; pismo procesowe z 22 grudnia 2010 r.: k. 158). Jednocześnie w postępowaniu przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym powoływały się na odnalezienie w 2008 r. kopii wniosku dekretowego. Z ustaleń poczynionych przez SKO wynika, że wniosek ten nie figuruje w rejestrze wpływów wniosków dekretowych, zaś oznaczenia i numery znajdujące się na kopii wniosku złożonej przez powódki nie odpowiadają systematyce istniejących urzędowych ksiąg kancelaryjnych (uzasadnienie decyzji SKO z 22 października 2009 r.: k. 39 akt sprawy).

Ponadto skarżące w apelacji podniosły również zarzut naruszenia art. 215 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami wywodząc, że przepis ten stanowi podstawę prawną roszczeń odszkodowawczych przysługujących właścicielowi nieruchomości dekretowej lub jego spadkobiercom, niezależnie od tego, czy został złożony wniosek w trybie art. 7 ust. 1 dekretu (...). Z tak sformułowanym zarzutem nie można się zgodzić.

Przepis art. 215 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (dalej jako: u.g.n.) zawęża zakres roszczeń odszkodowawczych jedynie do gospodarstw rolnych położonych na gruntach, które na podstawie dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze(...) przeszły na własność państwa, jeżeli ich poprzedni właściciele lub następcy prawni tych właścicieli, prowadzący gospodarstwo, zostali pozbawieni faktycznego władania wspomnianym gospodarstwem po dniu 5 kwietnia 1958 r. Z kolei przepis ust. 2 art. 215 u.g.n. przewiduje ponadto prawo do odszkodowania w odniesie do domu jednorodzinnego, jeżeli przeszedł on na własność państwa po dniu 5 kwietnia 1958 r., oraz do działki, która przed dniem wejścia w życie dekretu wymienionego w ust. 1 mogła być przeznaczona pod budownictwo jednorodzinne, jeżeli poprzedni właściciel bądź jego następcy prawni zostali pozbawieni faktycznej możliwości władania nią po dniu 5 kwietnia 1958 r.

Budynek przy ul. (...) w W., stanowiący przedmiot roszczeń odszkodowawczych w tej sprawie, nie przynależy do żadnej z kategorii wskazanych w art. 215 u.g.n. Tym samym roszczenia odszkodowawcze skarżących nie mieszczą się w hipotezie normy zawartej w tym przepisie. Wskazać ponadto należy, że również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 czerwca 2011 r., SK 41/09 nie wpływa w żaden sposób na ocenę sytuacji prawnej powódek na gruncie art. 215 u.g.n. Podobnie ocenić należy przywołaną w toku postępowania apelacyjnego nową podstawę prawną wywodzonych roszczeń odszkodowawczych – art. 216 ust.1 u.g.n. (pismo procesowe powódek: k. 614). Hipoteza tego przepisu nie obejmuje okoliczności faktycznych stanowiących podstawę zgłoszonych w tej sprawie roszczeń.

Po wydaniu wyroku w tej sprawie przez sąd pierwszej instancji, na skutek skargi złożonej przez powódkę I. T. (1), Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2011 r. (k. 492) uchylił decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z dnia 22 października 2009 r. stwierdzającą nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej(...) W. z dnia 2 maja 1952 r. Skarga kasacyjna wywiedziona od tego orzeczenia została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 kwietnia 2012 r. (k. 491). Na skutek uchylenia powyższej decyzji administracyjnej odpadł prejudykat stanowiący podstawę dochodzonego w tej sprawie roszczenia. Z tych względów sąd apelacyjny na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. zawiesił postępowanie w tej sprawie postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2012 r. W dniu 18 września 2012 r. strona powodowa wniosła o podjęcie zawieszono postępowania wskazując, że organ administracyjny przedłużył zakończenie postępowania administracyjnego w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia Prezydium Rady Narodowej(...) W. z dnia 2 maja 1952 do dnia 30 września 2013 r. Strona powodowa oświadczyła, że nie zamierza oczekiwać tak długo na decyzję administracyjną i z tych względów wnosi o zakończenie postępowania w tej sprawie przed jej wydaniem. Zważywszy na zasadę dyspozycyjności procesu cywilnego oraz fakultatywność zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., sąd apelacyjny wniosek powódek uwzględnił i podjął uprzednio zawieszono postępowanie.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono, jak w pkt 1 sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Na koszty poniesione przez stronę pozwaną, która wygrała tę sprawę, składały się koszty wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, ustalone w stawce minimalnej przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu oraz zasad wynikających

z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (§ 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 rozporządzenia). Zważywszy na występujące po stronie powódek współuczestnictwo procesowe materialne zwykle, sąd należne stronie powodowej koszty zasądził w częściach równych od każdej z powódek.